

SENDİKAL ÖRGÜTLENMEDE ULUSLARARASI DESTEK VEYA ENSESİ KALIN OLMAK

Aydınlık Dergisi, 3 Ağustos 2003

Yıldırım Koç

Türkiye’de işçi sendikalarının üye sayısı yıllardır sürekli olarak düşüyor. Türkiye’de mülksüzleşme ve işçileşme hızlanırken, sendikaların üye sayısının düşmesi karşımıza önemli bir sorun olarak çıkıyor ve çıkacak. Bu sorunun aşılabilmesinde, uluslararası sendikacılık hareketinden ve çeşitli ülkelerin sendikal merkezlerden destek sağlanabilir mi? Sendikaların üye sayısının artırılmasında bu güçlerden medet umulabilir mi?

Bu konuya olumlu yanıt verenler var. Ancak ben olumsuz düşünüyorum. Gelişmiş kapitalist ülkelerin sendikal merkezlerinden ve onların denetimi altındaki uluslararası sendikal örgütlenmelerden, sendikal örgütlenmede somut bir yarar sağlanamadığı ve günümüz koşullarında sağlanamayacağı kanısındayım.

Türkiye’de sendikaların üye kaybının en önemli nedenleri (a) yaşanan ekonomik krize, AB ile gümrük birliğine, özelleştirmelere ve IMF aracılığıyla emperyalist ülkelerin ve ulusötesi sermayenin dayattığı politikalara bağlı olarak artan işsizliktir; (b) aynı nedenlerle yaygınlaşan kaçak işçiliktir; (c) çalışma yaşamında “esneklik” adı altında getirilen sermaye yanlısı düzenlemelerdir; ve (d) sendikal hak ve özgürlüklerde 12 Eylül’ün kalıntısı anti-demokratik mevzuat ve uygulamalardır.

Gelişmiş kapitalist ülkelerin sendikal merkezleri ve onların denetimindeki uluslararası sendikal örgütler, Uluslararası Çalışma Örgütü aracılığıyla verdikleri destekle, sendikal hak ve özgürlüklerin genişletilmesine katkıda bulundular. Ancak bu destek, ILO’ya 1980’li yıllarda yapılan şikayet başvuruları ve TÜRK-İŞ’in 1990’lı yıllarda ILO’ya yaptığı şikayet başvurularının desteklenmesi biçiminde oldu.

Gelişmiş kapitalist ülkelerin sendikal merkezleri ve onların denetimindeki uluslararası sendikal örgütler, Türkiye’de bazı sendikaların eğitim projelerini finanse ederek bir destek sağladılar. Bu destekte kullanılan para genellikle gelişmiş kapitalist ülkelere birinin parasıydı; sendika üyelerinin ödediği aidat değildi.

Ulusötesi sermayeye karşı örgütlenmede işbirliği girişimlerinden ise sonuç alınamadı. 1970’li yıllarda bu tür girişimler yoğunlaştı; ancak gelişmiş kapitalist ülkelerin sendikaları, örgütlenmede somut desteğe çok çok az girdiler. Nitekim, genellikle uluslararası işkolu federasyonları (günümüzün küresel sendika federasyonları) aracılığıyla sürdürülen girişimler günümüzde iyice zayıfladı. Küresel sendika federasyonlarının örgütlenme alanında somut destekten kaçınması üzerine, Türkiye’den bazı sendikalar üyelikten ayrıldı.

Türkiye’de bulunan 6000’e yakın yabancı sermayeli şirkette çalışan işçilerin örgütlenmesinde gelişmiş kapitalist ülkelerin sendikal merkezleriyle işbirliği yapma girişimleri tam bir ilgisizlikle karşılaştı. Bu sendikal merkezler örgütlenmede işbirliğine yanaşmadılar.

Peki, Türkiye’de sendikal örgütlenmenin önündeki en önemli engeller olan işsizlik, kaçak işçilik ve esneklik konularında gelişmiş kapitalist ülkelerin sendikal merkezlerinden ve onların denetimindeki uluslararası sendikal örgütlerden somut bir destek sağlamak mümkün mü?

Pek mümkün gözüküyor. Türkiye’de işsizliğin ve kaçak işçiliğin artmasına neden olan uygulamalar, emperyalist devletlerin ve ulusötesi sermayenin IMF ve Dünya Bankası aracılığıyla dayattığı politikalarıdır. Bazı kişilerin destek beklediği sendikal örgütler, IMF ve Dünya Bankası politikalarına ve bu politikaları IMF ve Dünya Bankası’nda formüle ettirip uygulatan emperyalist ülkelere karşı açık yada sessiz bir karşı duruş söz konusu değildir.

Ayrıca, 4857 sayılı Yasa ile getirilen ve sendikal örgütlenmeyi zayıflatan esneklik uygulamaları, halen Avrupa Birliği ülkelerinde ve ABD’de uygulanmaktadır. Yasa tasarısının görüşülmesi sırasında işverenlerin en etkili bir biçimde kullandığı araç, bu konuda diğer ülkelerdeki uygulamalardır.

Sendikal örgütlenmeyi güçlendirmede gelişmiş kapitalist ülkelerin sendikal merkezlerinden ve onların denetimindeki uluslararası sendikal merkezlerden medet ummak yerine, kendi özgücümüze güvenmek daha doğrudur. Kurda sormuşlar, ensen niye kalın, diye. Kendi işimi kendim görürüm, demiş.